

Opdracht 3: les 'sprekend leren'

Voor de opdracht sprekend leren zijn er binnen de vakken gedrags- en cultuurwetenschappen tal van mogelijkheden. Dit is meteen de ideale gelegenheid om enkele moeilijke vaktermen aan te brengen. Omdat de GCW-vakken humane vakken zijn, is de lijst met vaktermen die de leerlingen vanbuiten moeten kennen vaak minder lang. Denk maar aan allerlei onderdelen van de plant bij biologie, of de tabel van Mendeljev bij chemie. Bij cultuur- en gedragswetenschappen zijn de leerlingen van vele fenomenen al op de hoogte, maar worden deze in de lessen dieper besproken en vanuit verschillende standpunten beoordeeld.

Voor deze talige les koos ik een doelstelling uit de derde graad humane wetenschappen. Een van de doelstellingen die wel enige verklarende woorden vereist is de doelstelling rond fysische en psychische mogelijkheden en beperkingen van de mens. Meer specifiek de volgende doelstelling:

- Psychische mogelijkheden en beperkingen van de mens: Ziektebeelden naar keuze, bijvoorbeeld angststoornissen (fobieën), stemmingsstoornissen (depressies), impulsstoornissen (verslavingen, eetstoornissen), schizofrenie, somatoforme en dissociatieve stoornissen (multiple persoonlijkheid).

Met deze doelstelling, gefocust op de angststoornissen, zou ik tijdens deze talige les aan de slag willen gaan. De leerlingen zijn zelf al op de hoogte van heel wat angststoornissen, maar het zal hun waaier optrekken wanneer we hier ook enkele angststoornissen aan toevoegen die ze nog niet kennen. Zo wordt het voor hen duidelijk dat de lijst veel uitgebreider is dan enkele bekende voorbeelden. Ik ben er van overtuigd dat de leerlingen meer af weten van bepaalde fobieën dan ze zelf gedacht hadden. Daarom is dit een zeer leuke oefening om de leerlingen zelf tot nieuwe leerstof te laten komen.

In mijn inleiding verklap ik nog niet waar de les over zal gaan, dit zullen de leerlingen zelf moeten ontdekken. In een eerste fase van de les worden de leerlingen in groepjes van vier verdeeld. Ik deel de leerlingen zo in dat de groepjes heterogeen verdeeld zijn, een goede mengeling van taalsterke en misschien wat taalzwakkere leerlingen. Dit kan goed zijn voor de verwerking van leerinhouden. Een leerling met iets minder aanleg of interesse voor het vak, of met minder voorkennis, kan gebaat zijn met de samenwerking met leerlingen die op deze vlakken beter scoren. Taal van medeleerlingen wordt ook sneller aanvaard en begrepen, de minder sterke leerlingen durven dan meer vragen te stellen. De sterkere leerlingen worden op hun beurt uitgedaagd om beter te gaan spreken.

Voor de leerlingen daadwerkelijk in groepjes gaan zitten, benadruk ik de verschillende regels die gerespecteerd moeten worden tijdens het groepswerk. Omdat het een talige les wordt, is het de bedoeling dat taal dus ook een cruciaal onderdeel uitmaakt van het groepswerk. Dit kan gewaarborgd worden door concrete en strikte regels op te stellen waaraan de leerlingen zich moeten houden. Zo krijgt iedereen de kans om zijn of haar mening en ideeën mee te delen. Het hele groepje zal er ook baat bij hebben, want het is de bedoeling dat ze gezamenlijk tot een hoger niveau komen dan ze allemaal afzonderlijk zouden bereiken. De vijf basisregels voor het groepswerk worden geprojecteerd. Ik maak de leerlingen er op attent dat ik het groepswerk zal evalueren. Ik laat hen weten wat van hen verwacht wordt door het evaluatieschema te projecteren. Zo weten ze waar ze zeker moeten letten tijdens de opdracht.

Ik start de les met het geven van instructies:

“Vandaag starten we de les met een groepswerk. Jullie gaan per vier een puzzel oplossen. Waarover die gaat zal je snel achter komen. Jullie zien de groepsverdeling achter mij (deze wordt via de beamer

geprojecteerd). Voor jullie verhuizen en in groepjes gaan zitten, wil ik jullie de vijf basisregels laten zien die jullie moeten respecteren tijdens het groepswerk. Deze zijn (ik projecteer deze)”:

- Elke leerling heeft recht van spreken.
- Elk idee, elke opinie geniet respect.
- ‘Wat denk jij?’ en ‘Waarom?’
- Iedereen kijkt/luistert.
- Alle leden van de groep werken naar een consensus/conclusie toe.

“Zijn al deze regels duidelijk? (Zo niet, dan verduidelijk ik de regels) Tijdens het groepswerken kom ik rond en kijk ik of jullie goed samenwerken. Dit doe ik aan de hand van volgend schema (ook dit projecteer ik en overloop kort de verschillende aspecten)”:

	++	+	=	-	--
De leden van de groep wisselen relevante informatie uit					
Ideeën of meningen worden met argumenten in vraag gesteld					
Er heerst een sfeer van vertrouwen					
De groep streeft een duidelijk doel na					
De groep streeft naar een consensus					

Ik laat de leerlingen naar hun groepjes gaan en deel enveloppen uit die acht situaties bevatten (zie bijlage: opdracht 3). Ik vraag de leerlingen om deze situaties onderling te verdelen, zodat iedere leerling eerst individueel twee situaties moet lezen. Vervolgens vraag ik de leerlingen hun situaties kort aan de rest van de groep voor te stellen. Elke leerling draagt op deze manier zijn steentje bij aan het groepswerk. Daarna moedig ik de leerlingen aan om te overleggen over welk thema de situaties gaan. Wanneer alle leerlingen het gemeenschappelijk thema ‘fobieën’ heeft gevonden, deel ik een werkblad uit. Op dit blad kunnen ze de correcte naam van de fobie noteren, als ook een korte definitie. De leerlingen overleggen in deze fase fobieën die ze al kennen en noteren deze op het werkblad.

Klassikaal vermeld ik dat de eerste fase gaat aflopen en dat de tweede fase van het groepswerk zal starten. Ik vertel dat alle groepjes nu een envelop krijgen met nieuwe kaartjes die een hulp kunnen zijn bij het invullen van het opdrachtenblad. In de tweede fase krijgen de leerlingen per groepje een nieuwe envelop met daarin 8 definities van de fobieën (zie bijlage: opdracht 3). Het is de bedoeling dat de leerlingen de verschillende situaties gaan koppelen aan deze definities. Misschien kennen de leerlingen ook al de vaktermen voor enkele van deze definities. Ze kunnen deze dan al invullen op het werkblad. Er kan gediscussieerd worden over welke situaties bij welke definities horen en zo wordt er steeds meer duidelijkheid geschept rond de verschillende fobieën.

Klassikaal vermeld ik dat tweede fase is afgelopen en dat de derde en laatste fase begint. Ik vertel de leerlingen dat er opnieuw een envelop als hulp uitgedeeld zal worden. Hiermee zullen ze proberen de juiste verbindingen te maken tussen de definities en concrete vaktermen. In de derde fase krijgen de leerlingen een envelop met de acht fobieën (zie bijlage: opdracht 3). Zo belandden ze in de laatste fase van het groepswerk. Ze overleggen en puzzelen tot ze de juiste betekenissen bij de juiste vaktermen hebben geplaatst. Een klassikale nabespreking controleert of alle groepjes de juiste combinaties gemaakt hebben. Ook kan er dan dieper ingegaan worden op de verschillende fobieën.

Ik bied de leerlingen na het groepswork een kort stukje lesinhoud aan, om de vaktermen beter te kunnen plaatsen binnen het geheel van de leerstof: "Aan een fobie lijden heeft vaak verstrekkende gevolgen op het leven van een fobisch persoon. Een fobie is een specifieke, irreële en ongezonde angst. Deze angst is zo overweldigend dat men niet meer rationeel kan denken. De gevolgen van fobie, zoals angst of verslaving, zijn vaak ingrijpend en erg vervelend. De exacte oorzaak van fobieën is moeilijk vast te stellen. Men gaat ervan uit dat een fobie meestal het gevolg is van meerdere oorzaken. De mogelijke oorzaken van fobie kunnen worden verdeeld in allerlei factoren, zoals biologische factoren, cognitie, aangeleerd gedrag en eerdere levenservaringen."

Ik stel de leerlingen ter controle enkele vragen om dieper in te gaan op de leerstof:

- Ken je iemand met een van deze fobieën? Zo ja, aan wat merk je dat? Heb je dat al eens ervaren?
- Kennen jullie nog andere fobieën? De welke?
- Hebben jullie misschien zelf een fobie?

Tijdens de les probeer ik ook rekening te houden met de context, interactie en taalsteun. De context probeer ik te schetsen door herkenbare situaties aan te bieden in plaats van abstracte begrippen. De leerlingen zullen de vaktermen en definities misschien niet meteen kunnen plaatsen of visualiseren, maar door het gebruik van concrete voorbeelden creëer je voor de leerlingen een herkenbaar kader voor nieuwe leerstof. Na het aanbrenge van de leerstof, vraag ik de leerlingen heel bewust of ze zelf voorbeelden kunnen aanhalen uit hun eigen leefwereld. Op die manier breng je de leerstof ook meer in context. Tijdens deze talige les is het aan de leerlingen om de kernbegrippen te leren begrijpen. De leerlingen discussiëren in groepen over de verschillende vaktermen en definities en bouwen zo samen aan een beter begrip rond deze vaktermen. Omdat de leerlingen er van op de hoogte zijn dat ik hen ondertussen evalueer op het groepswork, zullen zij ook hardop denken en hun denkwijzen voortdurend beargumenteren. De leerlingen willen zelf ook goede punten halen en dit kunnen ze doen door goed overleg te plegen. Zo worden de leerlingen gestimuleerd om de juiste oplossingen te vinden. Na de les overlopen we samen de vakinhoud. Dit is zeer belangrijk ter controle van de lesdoelen. Door naar eigen voorbeelden te vragen, toets je meteen of de leerlingen de leerstof begrepen hebben.

Het groepswork is de ideale manier om interactie te creëren tussen de leerlingen. Elke leerling heeft unieke informatie en is daarom een cruciale factor in het groepswork. De groepjes zijn erbij gebaat dat elke leerling bijdraagt aan het groepsoverleg. Om het groepswork vlot te laten verlopen, worden er daarom ook zeer duidelijke instructies meegegeven en zijn er een aantal basisregels opgesteld waar de groep zich aan moet houden.

De les wordt in verschillende fasen opgebouwd. De leerstof ondergaat een overgang van zeer concreet (de voorbeeldsituaties) naar zeer abstract (de verschillende fobieën, de vaktermen). In een eerste fase wordt er gewerkt met zeer concrete voorbeelden. De leerlingen kunnen zich deze situaties gemakkelijk voor de geest halen. Sommige situaties zullen er misschien voor zorgen dat de voorkennis over fobieën bij een aantal leerlingen al wordt aangesproken. De leerlingen beginnen te overleggen en komen samen tot het gemeenschappelijk onderwerp van de fobie. Nadien krijgen ze meer concretere omschrijvingen van de verschillende fobieën. Ze kunnen zo de koppeling maken naar iets concretere leerstof aan de hand van de situatieschetsen. De leerlingen kunnen ook terugkoppelen naar wat er reeds besloten was in de groep. Waren de argumenten gegrond? Waren de conclusies die we trokken correct? In de laatste fase wordt tenslotte de koppeling gemaakt naar de specifieke vaktermen. Zo is er een logische en structurele opbouw doorheen het hele groepswork. Op het einde wordt er teruggekoppeld naar de concrete lesinhoud en wordt er gestest of alle leerlingen de leerstof begrepen hebben.

Situaties

<p>Jan ligt 's avonds in de zetel naar televisie te kijken. Plotseling valt de stroom uit en wordt het donker in de woonkamer. Jan raakt helemaal in paniek en vlucht naar buiten, waar de straatlantaarns branden. Hij durft zijn huis niet meer in voordat de elektriciteit terug werkt.</p>	<p>Linde zit op de Open Universiteit. Daarom moet ze nooit lessen volgen in aula's en kan ze zelf bepalen wanneer ze haar examens plant. Linde houdt van sociaal gezelschap, ze nodigt haar vriendinnen vaak uit bij haar op kot. Ze gaat echter nooit mee op café, daar voelt ze zich niet op haar gemak.</p>
<p>Marc en Inge zijn aan het verbouwen. Inge ruimt enkele oude dozen op die in de hoek van de kamer staan. Plots ziet ze een zwarte donkere huisspin. Al haar haren gaan overeind staan en ze loopt de kamer gillend uit. Marc snelt de hulp en zet de brave spin buiten. Maar Mieke is niet langer gerust, terwijl ze slaapt heeft ze een nachtmerrie over de spin.</p>	<p>Tom gaat op bezoek bij zijn goede vriend Alexander. Alexander is net verhuisd en woont nu op de 27ste verdieping van een torenhoog flatgebouw. Ondanks dat de klim minstens tien minuten zal duren, weigert Tom om de lift te nemen. Hij krijgt al zweetoksel als hij nog maar aan de kleine bewegende ruimte denkt.</p>
<p>Lisa en Sien fietsen naar school. Plotseling komt er uit een klein straatje een auto aangescheurd, zonder dat de meisjes iets doorhebben. De auto raakt Lisa en het meisje vliegt met een klap van haar fiets op de grond. Ze bloedt aan haar hoofd. Sien heeft niets, maar door slechts één blik op Lisa's hoofd te werpen valt ze flauw.</p>	<p>Marcel zijn vrouw is pas overleden. Ondanks dat hij nog zeer goed te been is en zijn geest nog prima in orde is, dringt hij er op aan om naar een rusthuis te verhuizen. Hij wil niet alleen in zijn groot huis blijven wonen.</p>
<p>Kim is onderweg naar haar werk met de auto. Het regent erg hard en Kim is niet op haar gemak. Wanneer ze op de parkeerplaats van haar werk aankomt, merkt ze dat er alleen nog een plaatsje vrij is aan de uiterste hoek van het terrein. Dit betekent dat ze een heel eind zal moeten lopen. Wanneer ze merkt dat ze ook haar paraplu is vergeten, rijdt Kim terug naar huis.</p>	<p>Maria gaat naar de winkel. Door omstandigheden is de bakker waar ze altijd gaat gesloten, maar toch heeft ze een brood nodig. Maria besluit om de nieuwe bakker om de hoek eens te proberen. Ze loopt de winkel binnen, maar draait zich al gauw om. De bakker blijkt een Turk te zijn. Zijn donkere huidskleur schrikt Maria meteen af. "Nog liever een dagje zonder brood!", denkt ze.</p>

Definities

angst voor het donker of de duisternis. Een situationele angst die bij heel veel mensen in lichte mate voorkomt. Als iemand deze angst tot fobie ontwikkeld heeft dat grote gevolgen voor het sociale leven.	angst voor bloed. Onderscheid wordt gemaakt tussen de ergo vorm en de exo vorm. Bij de ergo vorm is er alleen angst voor het eigen bloed, bij de exo vorm is er angst bij de aanblik van ieder bloed.
angst om een vertrouwde omgeving te verlaten. Ook wel <i>pleinvrees</i> genoemd.	angst voor spinnen. Ook wel bekend als <i>spinnenangst</i> of <i>spinnenfobie</i> .
Angst voor kleine of gesloten ruimtes	angst voor vreemdelingen. Gaat vaak gepaard met racisme en rassendiscriminatie.
angst om alleen te zijn of angst voor eenzaamheid. Wordt ook <i>isolofobie</i> genoemd.	angst om nat te regenen of voor regen in het algemeen. Wordt ook <i>ombrofobie</i> genoemd.

Vaktermen

ACHLUOFOBIE (Latijn: <i>Achluo</i> = duisternis)	AGORAFOBIE (Grieks: agora = vergaderplaats, stadsplein)
ARACHNOFOBIE (Latijn: <i>arachnoideus</i> = spinnenwebachtig)	MONOFOBIE (Latijn: <i>mono</i> = enkel, één)
CLAUSTROFOBIE (Latijn: <i>claustrum</i> = besloten ruimte)	PLUVIOFOBIE (Latijn: <i>pluvia</i> = regen)
HEMATOFOBIE (Grieks: Haima = bloed)	XENOFOBIE (Grieks: Xenos = vreemdeling)

Invulblad

1) .....

Definitie: .....

.....

2) .....

Definitie: .....

.....

3) .....

Definitie: .....

.....

4) .....

Definitie: .....

.....

5) .....

Definitie: .....

.....

6) .....

Definitie: .....

.....

7) .....

Definitie: .....

.....

8) .....

Definitie: .....

.....